

Nr 19/2018 (maj)

Biuletyn Wydziału Nauk Historycznych jest informatorem o bieżącej działalności Wydziału. Zawiera najnowsze informacje związane z funkcjonowaniem naszej jednostki. Ukazuje się na początku każdego miesiąca i jest adresowany do społeczności Wydziału oraz wszystkich zainteresowanych jego działalnością. Informacje, które mają się w nim znaleźć należy przysyłać do: dr Emilii Ziółkowskiej - eziolkowska@umk.pl (Katedra Historii Sztuki i Kultury), mgr Aliny Sosnowskiej - also@umk.pl (Instytut Archeologii), dra Rafała Kleśty-Nawrockiego - erkaen@umk.pl (Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej), mgra Piotra Rudery - piorud@umk.pl (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii) i mgra Krystiana Chyrkowskiego - kch7@umk.pl (Instytut Historii i Archiwistyki). Więcej informacji znajdą Państwo również na www.wnh.umk.pl i wydziałowym Facebooku.

NOMINACJE, NAGRODY I JUBILEUSZE

„Historia bielizny (...)” z wyróżnieniem

Monografia pt. „Historia bielizny od XIV do końca XIX wieku”, autorstwa prof. dr hab. Anny Drążkowskiej z Instytutu Archeologii, zdobyła wyróżnienie w konkursie ACADEMIA 2018 dla najlepszej publikacji akademickiej i naukowej.

Nagrody za publikacje

JM Rektor prof. dr hab. Andrzej Tretyn przyznał dr Magdalenie Krajcarz i prof. dr hab. inż. Danielowi Makowieckiemu z Instytutu Archeologii stypendia za wysoko punktowaną publikację naukową. Artykuł pt. „*Human mediated dispersal of cats in the Neolithic Central Europe*” ukazał się w czasopiśmie *Heredity*, wydawnictwa Springer Nature.

Profesorowie w Radzie Naukowej

Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego powołał w skład Rady Naukowej przy Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej - Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu na lata 2018-2023 trzech profesorów z Instytutu Historii i Archiwistyki: prof. dr. hab. Krzysztofa Mikulskiego, prof. dr. hab. Waldemara Rozyńkowskiego oraz prof. dr. hab. Janusza Tandeckiego. Rada Naukowa jest organem doradczym i opiniodawczym dyrektora w zakresie wypełniania przez Bibliotekę jej powinności wobec społeczeństwa i ochrony jej zbiorów (§ 1 Regulaminu Rady).

Laureat konkursu Fundacji na rzecz Nauki Polskiej

9 maja br. mgr Marcin Sumowski z Zakładu Historii Krajoów Bałtyckich IHIA został laureatem 26. edycji konkursu Fundacji na rzecz Nauki Polskiej i otrzymał stypendium START dla najzdolniejszych młodych naukowców z Polski.

Nagroda dla prof. Małka

22 maja br. w Olsztynie odbyła się uroczystość wręczenia prof. dr. hab. Januszowi Małkowi Nagrody Imienia Biskupa Ignacego Krasickiego, przyznanej za całokształt dorobku naukowego.

Warsztaty w IA UMK

Instytut Archeologii i CAA Polska (Computer Applications & Quantitative Methods in Archaeology) – polski oddział CAA International, byli organizatorami dorocznej konferencji i warsztatów, które odbyły się w dniach 16–18 maja br. w Instytucie Archeologii. Przewodnim tematem spotkania naukowego była dyskusja nad możliwościami, efektami i ograniczeniami, jakie stawiają przed współczesną archeologią stosowane oprogramowanie i osprzęt.

Konferencja w Krakowie

Dr Ewa Doleżyńska-Sewerniak wzięła udział w międzynarodowej konferencji "X-ray and Other Techniques in Investigations of the Objects of Cultural Heritage", która odbyła się w dniach 17-19 maja br. w Krakowie. Dr Doleżyńska-Sewerniak wygłosiła referat "Szymon Czechowicz's Palette in the Light of Interdisciplinary Technical Investigations".

Dr hab. Maciej Krotofil na konferencjach w Kijowie

W dn. 23-25 maja br. dr hab. Maciej Krotofil czynnie uczestniczył w dwóch międzynarodowych konferencjach naukowych odbywających się w Kijowie. Pierwsza z nich nosiła tytuł „Współpraca polsko-ukraińska w ramach ruchu prometejskiego: postaci, wyzwania, wydarzenia”, a zorganizowały ją Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Instytut Ukraińskiej Archeografii i Źródłoznawstwa im. Mychajły Hruszewskiego Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie. Dr hab. Maciej Krotofil moderował jeden z paneli konferencji, a podczas obrad wygłosił referat zatytułowany „Służba ukraińskich oficerów kontraktowych w Wojsku Polskim w okresie międzywojennym”. Druga konferencja zorganizowana została przez Wydział Historyczny Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki. Sesja nosiła tytuł „Виборюючи незалежність” (Wywalczając niepodległość) i poświęcona była setnej rocznicy uzyskania niepodległości przez kraje Europy Środkowo-Wschodniej oraz utworzenia ich sił zbrojnych. Nasz przedstawiciel podczas obrad wygłosił referat pod tytułem „Rola oddziałów wielkopolskich w wojnach o niepodległość i granice II Rzeczypospolitej (1918-1921)”.

VII Wiosenne Spotkania Archiwalne

W dn. 24-25 maja br. w Bibliotece Uniwersyteckiej odbyły się VII Wiosenne Spotkania Archiwalne. Tegorocznym tematem było „Zarządzanie dokumentacją w instytucji. Czynniki sprzyjające i ograniczenia”. Konferencja była wspólnym przedsięwzięciem naszego Wydziału, Instytutu Historii i Archiwistyki, Zakładu Zarządzania Dokumentacją i Informacji Archiwalnej, Biblioteki Uniwersyteckiej i Stowarzyszenia Archiwistów Polskich, Oddział w Toruniu. Wzięło w niej udział 16 prelegentów. Konferencja miała charakter interdyscyplinarny, była spotkaniem przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, m. in.: zajmujących się badaniami z zakresu administracji, zarządzania, archiwistyki, dyplomatyki, informatologii, informatyki czy psychologii, ale i praktyków, którzy na co dzień zmagają się z wyzwaniami, jakie stawia przed nimi zarządzanie dokumentacją. W programie znalazły się referaty dotyczące m.in. konsekwencji zmienności prawa, organizacji administracji, RODO i Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją. VII Wiosenne Spotkania Archiwalne zainteresowały specjalistów biurowości, zarządców dokumentacji oraz archiwistów z całej Polski.

Wykład prof. Smolińskiego

8 maja br. prof. dr. hab. Aleksander Smoliński na Wydziale Historii oraz Politologii i Stosunków Międzynarodowych Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku wygłosił wykład pt. „Obraz współczesnej Ukrainy w środkach masowego przekazu w Polsce oraz w świadomości współczesnych Polaków”.

„Tata Luba” Stefan Szolc-Rogoziński

21 maja br. Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej zorganizowała wykład gościnny dr. inż. Macieja Klósaka, pt. „„Tata Luba” Stefan Szolc-Rogoziński - XIX-wieczny eksplorator, świecki misjonarz, inicjator działań etnograficznych i etnologicznych w Afryce”. Spotkanie dotyczyło barwnej i inspirującej postaci Stefana Szolca-Rogozińskiego, który jako dwudziestolatek zorganizował wyprawę do Afryki. Wybitną postać Rogozińskiego przybliżył dr inż. Maciej Klósak - podróżnik, który odwiedził ponad 100 krajów i kierował wyprawami śladami Stefana Szolca-Rogozińskiego. Spotkanie zbiegło się z premierą beletrystyki autorstwa Macieja Klósaka i Darka Skonieczko pt. "Stefan Szolc-Rogoziński. Zapomniany odkrywca Czarnego Łądu".

Wykład inauguracyjny

Na zaproszenie organizatorów XV Zjazdu Nauczycieli Polonijnych, zorganizowanego pod patronatem Agaty Kornhauser-Dudy w Portland, prof. dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz wygłosił 26 maja br. wykład inauguracyjny pt. "Artyści i sztuka polska wobec niepodległości i zniewolenia kraju w latach 1918-2018". Prowadził również warsztaty pt. "Artyści Andersa" dla nauczycieli z USA. W Portland miała też miejsce premiera filmu "Artyści Andersa" w reżyserii Rafała Brylla, na podstawie opracowań prof. Jana Wiktora Sienkiewicza.

Odczyt w Krakowie

9 maja br. na posiedzeniu naukowym Zarządu Komisji Prasoznawczej, Oddział PAN w Krakowie, prof. dr hab. Grażyna Gzella z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii wygłosiła odczyt pt. „„Nie wszystko złoto...” Polscy redaktorzy Prus Zachodnich inaczej”.

BADANIA, PROJEKTY, STAŻE

Finansowanie z NCN

Projekt badawczy pt. „Paleoekologia izotopowa średniej wielkości drapieżnych (*Vulpes*, *Martes*, *Meles*, *Felis*) w postglacjale ziem polskich – historia adaptacji do zmian środowiska wskutek antropopresji”, złożony do Narodowego Centrum Nauki w ramach konkursu Opus 14, został zakwalifikowany do finansowania. Będą go realizować podmioty wchodzące w skład konsorcjum naukowego: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wydział Nauk Historycznych – lider konsorcjum oraz Instytut Nauk Geologicznych Polskiej Akademii Nauk. Kierownikiem projektu będzie dr Magdalena Krajcarz z Instytutu Archeologii.

AKTYWNOŚĆ KÓŁ NAUKOWYCH

Archeologiczna Wiosna

Od 28 kwietnia do 6 maja br. członkowie Studenckiego Koła Archeologii Epok Brązu i Żelaza brali udział w imprezie pod nazwą „Archeologiczna Wiosna”, która odbyła się w Muzeum Archeologicznym w Biskupinie. Studenci przybliżyli turystom realia życia ludzi na przelomie epok brązu i żelaza oraz prezentowali różne rodzaje rzemiosł – rogownictwo, tkactwo i farbiarstwo, plecionkarstwo i garncarstwo.

Kwestia żydowska w czasie II wojny światowej w perspektywie historycznej, filologicznej i kulturoznawczej

25 maja br. w Bibliotece Humanistycznej w Collegium Humanisticum odbyło się otwarte seminarium naukowe „Kwestia żydowska w czasie II wojny światowej w perspektywie historycznej, filologicznej i kulturoznawczej”. Prelegentami byli dr Krzysztof Trojanowski z Zakładu Literatur Romańskich i mgr Kinga Czechowska z Zakładu Historii XX wieku. Seminarium zorganizowane zostało przez Studenckie Koło Naukowe Historyków im. Karola Górskiego oraz Klub Literacki Romanistów UMK „Polifraza”.

INNE WYDARZENIA

Analiza obrazu

Dr hab. Jacek Tylicki, prof. UMK przeprowadził - na prośbę domu aukcyjnego Dorotheum w Wiedniu - analizę siedemnastowiecznego obrazu "Królowa Saba przed Salomonem". Prof. Tylicki określił powstanie dzieła na ok. 1640-1645 rok i atrybuował je Stephanowi Kesslerowi. Ten austriacki artysta był aktywny w Brixen (Bressanone) w Południowym Tyrolu, a jego ojciec, także malarz, pochodził z Wrocławia na Śląsku. Kessler tworzył wielkoformatowe płótna, poświęcone głównie tematyce mitologicznej, historycznej i religijnej. Inne dzieło Kesslera z późniejszego okresu "Królowa Saba przed Salomonem" jest przechowywane w Muzeum Narodowym w Warszawie.

Wizyta w Kijowie

Na początku maja br. Dziekan Wydziału Nauk Historycznych, prof. dr hab. Stanisław Roszak oraz zastępca dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki UMK, dr hab. Maciej Krotofil przebywali w Kijowie. Stolicę Ukrainy odwiedzili na zaproszenie władz Wydziału Historycznego Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki. Nasi przedstawiciele odbyli szereg spotkań, m.in. z dziekanem wspomnianego wydziału, a także z kierownikami poszczególnych katedr Wydziału Historycznego. Przedmiotem rozmów były praktyczne aspekty realizacji umowy o współpracy, zawartej niedawno przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika i uczelnię z Kijowa. Rozmowy były bardzo owocne. Zaplanowano wspólne przedsięwzięcia związane z wymianą studentów i kadry naukowej, a także organizację konferencji naukowych.

Gość z Pilzna

Archeolog z Department of Archaeology, University of West Bohemian in Pilsen, podczas tygodniowego pobytu w Instytucie Archeologii zaprezentował cykl wykładów poświęconych znaczeniu krajobrazu, miejscom sakralnym i muzyce u ludów prahistorycznych obszarów Czech oraz badaniu wizerunków naskalnych w ujęciu archeologii postprocesualnej.

Spotkanie w ramach Virtual Arch

W dn. 14-16 maja br. dr hab. Andrzej Pydyn i mgr Mateusz Popek z Zakładu Archeologii Podwodnej Instytutu Archeologii uczestniczyli w kolejnym spotkaniu partnerów projektu Virtual Arch, które tym razem odbyło się w Zadarze (Chorwacja). W pobliżu tego miasta znajduje się stanowisko pilotażowe Sukosan. Projekt Virtual Arch wszedł w etap prac terenowych, w związku z tym każdy z ośmiu partnerów miał przedstawić wstępne wyniki. Pracownicy Instytutu Archeologii zaprezentowali zatopiony port w Pucku – jego dokładną mapę batymetryczną, pierwsze modele fotogrametryczne konstrukcji portowych zatopionych w morzu oraz krótki film promocyjny stanowiska. Spotkanie w Zadarze było też doskonałą okazją do wymiany doświadczeń i spostrzeżeń na temat podwodnego dziedzictwa kulturowego.

Zjazd Dziekanów Wydziałów Historycznych i Dyrektorów Instytutów Historii

W dn. 10-11 maja br. w Szczecinie odbył się Zjazd Dziekanów Wydziałów Historycznych i Dyrektorów Instytutów Historii połączony z posiedzeniem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego; wzięli w nim udział dr hab. Maciej Krotofil oraz prof. dr. hab. Jarosław Kłaczek z IHIA.

Humanista Roku

11 maja br. w Collegium Humanisticum po raz szósty odbył się etap finałowy konkursu „Humanista Roku”, przeznaczonego dla uczniów trzecich klas gimnazjalnych z województwa kujawsko-pomorskiego. Wzięło w nim udział 91 uczestników z 46 szkół - każdy z nich musiał w ciągu 70 minut rozwiązać test składający się ze 150 pytań. Zwycięzca uzyskał 129 punktów. Konkurs organizuje Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Lubiczu Górnym, współorganizatorem jest Instytut Historii i Archiwistyki, a całość odbywa się pod patronatem Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty w Bydgoszczy, Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Wójta Gminy Lubicz.

Prelekcja prof. Bartyzela

14 maja br. w Collegium Humanisticum odbyła się prelekcja prof. dr. hab. Jacka Bartyzela (WPiSM UMK) pt. „Dlaczego Polska nie odrodziła się w 1918 roku jako monarchia?”, zorganizowana przez Koło Naukowe Historyków Pamięci oraz Instytut Historii i Archiwistyki.

Dzieciństwo w opakowaniach po czekoladach

19 maja br. w ramach Nocy Muzeów w siedzibie toruńskiego Sądu Okręgowego miała miejsce wystawa „Dzieciństwo w opakowaniach po czekoladach”, na której swoją kolekcję zaprezentował dr hab. Krzysztof Kopiński z Zakładu Źródłoznawstwa i Edytorstwa Instytutu Historii i Archiwistyki.

Zajęcia w Wejherowie

W dn. 23-24 maja br. prof. dr hab. Bronisława Woźniczka-Paruzel z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii przebywała w Wejherowie, na zaproszenie Prezydenta miasta oraz dyrekcji Szkoły Podstawowej nr 9. Przeprowadziła tam zajęcia (wykład z prezentacjami multimedialnymi oraz warsztaty) dla nauczycieli i bibliotekarzy powiatu wejherowskiego. Cykl zajęć, poświęcony kształtowaniu kultury czytelniczej młodego pokolenia, wzbudził ogromne zainteresowanie, a lokalna telewizja TTM (Twoja Telewizja Morska) włączyła się w promowanie tego wydarzenia, żywo komentowanego przez uczestników.

Życie sztuką. Gołuchów Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej

27 maja br. w Muzeum Narodowym w Poznaniu została otwarta wystawa pt. „Życie sztuką. Gołuchów Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej”. Jednym z kuratorów wystawy jest dr Inga Głuszek adiunkt w Zakładzie Archeologii Antycznej Instytutu Archeologii. Wystawa przedstawia zbiory kolekcji gołuchowskiej, poczynając od zabytków kultur antycznych do przykładów sztuki XIX-wiecznej. Na wystawie zgromadzono około 300 zabytków z kolekcji Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej, które wybrano ze zbiorów Muzeum Narodowego w Poznaniu, a także z Muzeum Narodowego w Krakowie i Warszawie oraz z Muzeum Archidiecezjalnego w Poznaniu.

Toruń z historią za pan brat

29 maja br. w Collegium Humanisticum odbyło się wręczenie nagród uczniom szkół podstawowych z Torunia – laureatom trzeciej edycji międzyszkolnego konkursu historycznego „Toruń z historią za pan brat”.

Spotkanie autorskie

30 maja br., na zaproszenie Teresy Indelak Davis, Konsul Honorowej RP w Seattle, w Domu Polskim w Seattle miało miejsce spotkanie autorskie z prof. dr. hab. Janem Wiktorem Sienkiewiczem poświęcone książce (wraz z projekcją filmu) pt. "Artyści Andersa. Wyprowadzeni z niehumanitarnej ziemi". Prof. Sienkiewicz odbył również spotkanie robocze z kierowniczką Slavic Languages & Literature/University of Washington w Seattle.

POLSKA MISJA HISTORYCZNA

Goście PMH

W maju br. Polska Misja Historyczna gościła kolejnych stypendystów: dr. Marcina Böhma z Uniwersytetu Opolskiego oraz dr Agatę Domachowską z Wydziału Filologicznego UMK. Na przełomie maja i czerwca badania w Würzburgu prowadzili także dr Radosław Krajniak i mgr Kamil Anduła z Wydziału Nauk Historycznych UMK. Dr Marcin Böhm oraz mgr Kamil Anduła korzystali ze stypendiów, których fundatorem była Państwowa Kancelaria Bawarii. Z kolei dr. Radosławowi Krajniakowi i dr Agacie Domachowskiej przeprowadzenie kwerendy bibliotecznej w Würzburgu umożliwiły granty JM Rektora UMK prof. dr. hab. Andrzeja Tretyna.

Spotkania ze stypendystami

9 maja br. w biurze Misji odbyło się spotkanie z przebywającymi w tym czasie w Würzburgu stypendystami, którzy w języku angielskim przedstawili swoje osiągnięcia oraz aktualnie prowadzone badania. Dr Agata Domachowska

mówiła między innymi o Niezależnym Państwie Czarnogórskim (1941-1945) oraz rozproszeniu materiałów źródłowych dotyczących jego historii. Dr Marcin Böhm przedstawił założenia, metody i cele swojego projektu badawczego na temat roli książąt biskupów Würzburga w polityce wewnętrznej i zewnętrznej władców z dynastii Hohenstaufów (XII-XIII wiek).

NOWE PUBLIKACJE

- Bogusław Dybaś, *Fortece Rzeczypospolitej. Studium z dziejów budowy fortyfikacji stałych w państwie polsko-litewskim w XVII wieku*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK, 2018.
- *Historia Pomorza tom V (1918-1939): Województwo pomorskie i Wolne Miasto Gdańsk. Część 2: Polityka i kultura*, red. Sz. Wierzchoślawski, P. Olstowski, Toruń: Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego w Toruniu, 2018.
- *Introligatorzy i ich klienci*, red. A. Wagner, współpr. I. Imańska, T. Szymorowska, Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK, 2017.

Opracowanie:

dr Emilia Ziótkowska, mgr Alina Sosnowska, dr Rafał Kleśta-Nawrocki, mgr Piotr Rudera, mgr Krystian Chyrkowski, mgr Małgorzata Lewandowska, mgr Izabela Kujawska, mgr Ewa Jaroszevska, mgr Przemysław Krysiński.